

Återrapportering av
Svenska Jägareförbundets
Allmänna uppdrag
2008

Bilagor

1. Svenska Jägareförbundets verksamhetsplan 2009.
2. Jämställdhetsplan
3. Viltforum nr 1/2009. Bly från ammunition som förgiftningsrisk hos rovfåglar – en kunskapsöversikt
4. Viltforum. Viltövervakning. (Översändes senare).
5. Sammanställning över samrådsförfarandet för älgjakten

Inledning

Denna redovisning utgår från Regeringens beslut om bidrag ur Viltvårdsfonden till Svenska Jägareförbundet. Redovisningen är i princip uppställd i enlighet med detta beslut.

Svenska Jägareförbundets organisation består av 23 till förbundet anslutna länsjaktvårdsföreningar och på lokalplanet av 361 jaktvårdskretsar. Förbundet, länsjaktvårdsföreningarna och jaktvårdskretsarna är självständiga juridiska personer med respektive styrelse och årsstämma. Förbundet hade vid medlemsårets slut ca 193 000 medlemmar och man kan räkna med ca 4 000 förtroendevalda på olika poster i organisationen. Förbundet har drygt 100 personer anställda. Förbundet är en bred folkrörelse med medlemmar, förtroendevalda och personal över hela landet.

Jägareförbundets styrelse består av ordföranden, nio ledamöter, en representant för arbetstagarna samt en ledamot som utses av regeringen (f n vakant).

Årsstämman utser på sedvanligt sätt revisorer, 2 ordinarie och 2 suppleanter, varav en ordinarie och en suppleant skall vara auktoriserad utöver detta utser regeringen en revisor och en revisorssuppleant.

I Regeringens beslut om precisering av det allmänna uppdraget finns, förutom ett antal generella villkor, angivet att verksamheten skall genomföras och redovisas inom ett antal verksamhetsområden. Till dessa verksamhetsområden finns också kopplat ekonomiska ramar.

Modell för beräkning av kostnaderna

Sedan 2005 har förbundet arbetat för att anpassa och utveckla den tidredovisning som ligger till grund för beräkningarna av kostnaderna för det Allmänna uppdraget.

Ekonomisystemet särskiljer intäkter och utgifter för det allmänna uppdraget från förbundets övriga intäkter och utgifter. Vidare specificeras såväl arbetad tid som övriga kostnader per verksamhetsområde.

Den av regeringen beslutade justeringen av rapporteringen mellan verksamhetsområdena Övergripande information och Information om praktisk jakt och viltförvaltning har för året resulterat i en betydligt bättre balans mellan anslagna och förbrukade medel mellan dessa områden.

1. Verksamhet

Det allmänna uppdraget

Leda de delar av jakten och viltvården som framgår av denna bilaga, i syfte att bidra till riksdagens mål för viltvård och viltförvaltning uppfylls.

Generella mål

- ◆ Beslutade mål inom verksamhetsområdena för det allmänna uppdraget är uppfyllda
- ◆ Jämställdheten mellan kvinnor och män skall öka.

Generella återrapporteringskrav

Jägareförbundet ska:

- ◆ redovisa en analys av i vilken utsträckning förbundet bidragit till att uppfylla målen för det allmänna uppdraget,
- ◆ redovisa en analys av förbundets arbete med jämställdhet,
- ◆ presentera det allmänna uppdragets ekonomiska redovisning, skild från förbundets övriga ekonomi. Den ekonomiska redovisningen skall specificeras per verksamhetsområde om inget annat anges. En jämförelse skall göras med föregående år per verksamhetsområde samt
- ◆ tillse att den ekonomiska redovisningen är styrkt av revisor.

Jägareförbundets arbete inom ramen för det allmänna uppdraget under 2008.

Den övergripande arbetsinriktningen i jägareförbundet styrs av förtroendemannaorganisationens beslut om förbundets verksamhetsplan och regeringens beslut om inriktning och volym på arbetsuppgifter inom ramen för det allmänna uppdraget. Verksamhetsplanen utarbetats och fastställs under tidig höst och utgör sedan grunden för förbundets budgetarbete. Budgeten fastställs av förbundsstyrelsen vid sitt sammanträde i mitten av december. Regeringsbeslutet om inriktning och medel för det allmänna uppdraget för kommande verksamhetsår fastställs under senare delen av december månad. Detta medför att vissa frågeställningar och arbetsuppgifter tillförs verksamheten medan andra uppgifter utgår och justeringar och tillägg i verksamhetsplanen måste genomföras kring allokering av resurser. Verksamhetsplanen för 2009 bifogas.

Förbundet kan konstatera att en tydlig och väl genomarbetad verksamhetsplan samt en tydlighet i målformuleringarna av det allmänna uppdraget skapat förutsättningar för att göra ett gott arbete och en väl genomarbetad redovisning. Av naturliga skäl finns till följd av diskrepansen mellan äskade och beslutade medel variationer mellan beslutade medel och utfallet inom de olika verksamhetsområdena. En avvikelse som man till följd av gällande struktur, omprioriteringar och olika tidpunkter för beslut med mera måste acceptera.

Genom denna redovisning anser förbundet att måluppfyllelsen är god. I de fall förbundet inte nått en målsättning fullt ut under året finns den med i pågående processer och kommer att uppnås under 2009.

Jägareförbundets arbete med jämställdhet

Personalorganisationen har i ett historiskt perspektiv varit klart mansdominerad och förbundet har sedan länge arbetat aktivt för att skapa en jämnare könsfördelning. Genomsnittligt anställda för 2008 uppgick till 103 personer, 38 % kvinnor och 62 % män. I bifogade jämställdhetsplan beskrivs de övergripande målen och de kortsiktiga målsättningarna för Jägareförbundets jämställdhetsarbete. En målsättning var att under året 2008 uppnå en jämnare fördelning av antalet män och kvinnor som söker tjänster som fälttjänstemän eller inom andra enheter där något kön är starkt underrepresenterat. Den målsättningen har vi inte lyckats med. En förklaring kan vara att det funnits övervägande kvinnor med rätt kompetens som sökt tjänsterna som administratörer och vice versa när det gällt befattningarna som jaktvårdskonsulenter. Lönerna har kartlagts under 2008 och påvisar inga skillnader som kan hänföras till kön. Under 2008 har pappor fortsatt att ta ut sin föräldraledighet, det är ingen större skillnad mot tidigare år.

Jaktåret 2008/09 redovisas 5,4 % kvinnliga jaktkortslösare. Det är en ökning från 4,2 % under jaktåret 2001/02. Av Jägareförbundets medlemmar är 6,8 % kvinnor. Under de tio senaste åren har andelen kvinnliga medlemmar ökat med 58% vilket också torde återspeglas tämligen väl i Jaktkortsregistret.

Förbundet använder andelen kvinnliga jaktkortslösare som jämförelsetal när organisationens mått på jämställdhet utvärderas.

- I förbundsstyrelsen är andelen kvinnliga ledamöter 20 %.
- I styrelserna för landets 23 länsjaktvårdsföreningar har andelen kvinnliga ledamöter ökat något och är nu 10,7%.
- I landets kretsstyrelser är andelen kvinnliga ledamöter 7,4 %
- Andelen kvinnliga ombud på länsjaktvårdsföreningarnas årsstämmor var 5,8 % under 2006.
- På Jägareförbundets årsstämma 2007 var andelen kvinnliga ombud 10 %.
- 22% av provtagarna för Jägarexamen var kvinnor under 2007.

Ekonomisk redovisning

Den ekonomiska redovisningen över det allmänna uppdraget är skiljd från Jägareförbundets redovisning och uppdelad per verksamhetsområde.

Sammanställning av kostnader inom ramen för det allmänna uppdraget.

Verksamhetsområde	Anvisade medel 2008	Kostnader 2008	Not	Kostnader 2007
Övergripande information	11 900 000	16 423 498		18 667 255
Information om praktisk jakt och förvaltning av viltarter	22 300 000	22 270 363		13 824 565
Viltövervakning	4 600 000	6 251 367	1	5 361 994
Älgförvaltning	7 000 000	5 152 385	2	4 987 152
Vilt och trafik	1 000 000	2 301 390	3	1 541 067
Yrkesmässig utbildning	1 000 000	1 096 647		550 150
Summa	47 800 000	53 495 650		44 932 183

Intäkter

Vidare redovisas intäkter om 4 694 966 kronor inom ramen för det allmänna uppdraget.

Särskild prioritering

I beslutet om Allmänna uppdraget fick Jägareförbundet uppdraget att arbeta för en säkrare jakt och minskade skadskjutningar utan att det anslogs särskilda medel för kampanjen. Förbundet gjorde bedömningen att satsningen krävde särskilda resurser och valde att prioritera kampanjen Säkrare Jakt kraftigt. Totalt har det satsats 4 109 000 kr på kampanjen

Noter

1. Satsningen på utveckling av Vilt databasen har prioriterats högre även under detta år än vad som förutsågs i äskandet för 2008.
2. I äskandet togs höjd för att den då pågående älgutredningen (Hyttring) skulle resultera i krav på ett ökat antal arbetsinsatser för att förnya älgjaktssystemet. Eftersom utredningen endast resulterade i en ny utredning har planerade arbetsinsatser inte genomförts.
3. Den stora diskrepansen beror främst på en ökad instruktörsutbildning inom hund. Satsningen ingår i ett led för att långsiktigt stärka resurserna inför en eventuell ändring av lagstiftningen runt eftersök av trafikskadat vilt. Vidare genomfördes en särskild satsning på utveckling av eftersök av björn. Förbundet erhöll ett anslag om 500 000 kr från departementet för att arbeta med frågan men valde dessutom att arbeta för att kvalitetssäkra frågan ytterligare då det bedömdes viktigt att bidra till minskade skadeskjutningar vid jakten på björn.

1.1 Verksamhetsområde Information

Mål

- ◆ Myndigheter erhåller efterfrågade objektiva yttranden inom ramen för det Allmänna uppdraget.
- ◆ Allmänheten erhåller objektiv och lättillgänglig sakkunskap om jakt- och viltvårdsfrågor samt viss viltforskning

Åtterrapporering

Jägareförbundet skall redovisa:

- ◆ hur förbundet arbetar för att garantera objektivitet i den information och service som ges,
- ◆ hur många och vilka utlåtanden och yttranden som olika myndigheter efterfrågat under året,
- ◆ hur många utlåtanden och yttranden som besvarats på förbunds nivå,
- ◆ vilken information som tagits fram och till vilka målgrupper,
- ◆ tidsåtgång för information till allmänheten, som skett inom ramen för det allmänna uppdraget samt
- ◆ hur många besök som webbsidan "Vilt och Vetande" haft under året

Objektivitet i information och service.

Ledningen arbetar målinriktat för att förbundet ska bibehålla en hög trovärdighet. Ställningstaganden formas utifrån ett omfattande samarbete såväl internt som med myndigheter, organisationer och viltforskning. Vidare är personalens kompetens mycket hög och utvecklas löpande genom utbildning och erfarenhetsutbyte. Förbundet är en organisation som bygger sin trovärdighet på samarbete och överläggningar, hög kompetens, integritet och långsiktigt agerande med viltet och viltvården i centrum. Erfarenheterna visar att det går alldeles utmärkt att förena objektivitet med ett stort engagemang från en förtroendemannaorganisation.

Yttranden och utlåtanden

På förbunds nivå har Jägareförbundet noterat 80 stycken inkomna remisser. Förbundet avstått från att yttra sig vid två tillfällen. Av dessa remisser utgörs 68 stycken av förfrågningar rörande vapenärenden som översänts från Polismyndigheterna runt om i landet.

Utöver dessa remisser tillkommer ett stort antal remisser som behandlats av personal och Länsjaktvårdsföreningarna runt om i landet. Länsstyrelserna är de instanser som översänder allra flest remisser i frågor som rör exempelvis skötselplaner för älg och kronhjort, tillstånd av olika slag, utbyggnad av vindkraft

och skötselplaner vid bildande av naturreservat. Bland övriga instanser som översänt remisser finns också Vägverket, Banverket och kommunerna.

Remisser på förbunds nivå

Remiss från	Innehåll	Not
Jordbruksdepartementet	Förvaltning av vildsvin	
Jordbruksdepartementet	Eftersök av trafikskadat vilt	
Jordbruksdepartementet	Förvaltningsplaner för säl och skarv	
Jordbruksverket	Bevarande av odlingslandskapets biologiska mångfald	
Jordbruksverket	Jordbrukarstöd och landsbygdsstöd	Inget att erinra
Miljödepartementet	Rovdjuren och deras förvaltning	
Miljödepartementet	En utvecklad havsmiljöförvaltning	Inget att erinra
Miljödepartementet	Inrättande av Kosterhavets nationalpark	
Naturvårdsverket	Handboken av artskyddsförordningen	
Post- och telestyrelsen	Föreskrifter om ändring i föreskrifter om undantag från tillståndsplikten för vissa radiosändare, allmänna råd samt konsekvensutredning.	
Skogsstyrelsen	Ändringar av föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen	
Stockholms läns landsting	Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen	

Rapporterad tid för information

Jägareförbundets personal har rapporterat totalt 23 085 arbetstimmar inom ramen för verksamhetsområdet varav 15 249 arbetstimmar under information till allmänheten.

Workshops och seminarier

Under året har ett antal seminarier och workshops anordnats på Öster Malma. Arrangemangen har främst riktat sig till myndigheter, institutioner och organisationer i Sverige och Norden. De teman som behandlades var Foderskapande åtgärder för klövvilt, Predatorkontroll i Naturvården, Avskjutningsstatistik i Sverige – metoder, statistik, behov och framtid samt Vildsvinet – ett gemensamt ansvar. Seminariet om vildsvin arrangerades i samarbete LRF, Svenska Kennelklubben, Sveriges Yrkesjägarförening och Sveriges Jordägareförbund. Bland talarna fanns Jordbruksminister Eskil Erlandsson som presenterade en rad åtgärder för att underlätta vildsvinsjakten

Information

I floran av informationsmaterial som producerats av förbundet eller i samarbete med andra intressenter kan särskilt nämnas

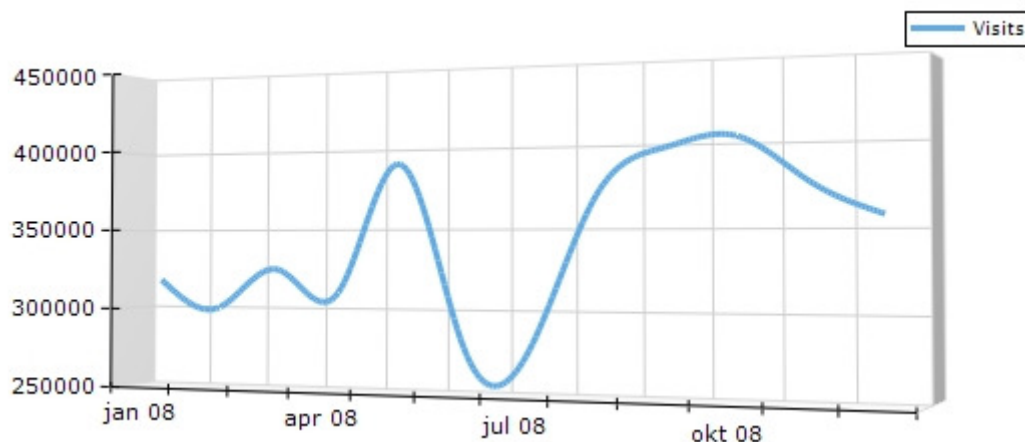
- Övningar för skolan. Häftet vänder sig till lärare och innehåller idéer till naturnära verksamhet i skolan.
- Viltvård. En samling om 8 broschyrer som tar upp markanvändning och viltvård.
- Kampanjmaterial för Säkrare Jakt, broschyrer som handlar om övningsskytte, skadskjutningsproblematik och miljökrav vid skjutbanor
- Björnmöten. En skrift framtagen i samarbete Naturvårdsverket.
- Framgångsrik vildsvinsförvaltning. En broschyr producerad i samarbete med Svenska Kennelklubben, Sveriges Jordägareförbund, LRF och Sveriges Yrkesjägarförening.

Hemsidan

Förbundets hemsida har en fortsatt stigande besöksfrekvens och är en viktig kanal för att nå ut med information till allmänheten.

Innehållet på Jägareförbundets webbplats centrala del består till närmare 90 procent av information till allmänhet och jägare. På den centrala delen uppdateras eller nyproduceras ungefär mellan 15-20 webbsidor per dag, året runt.

Antal besök på Jägareförbundets hemsida

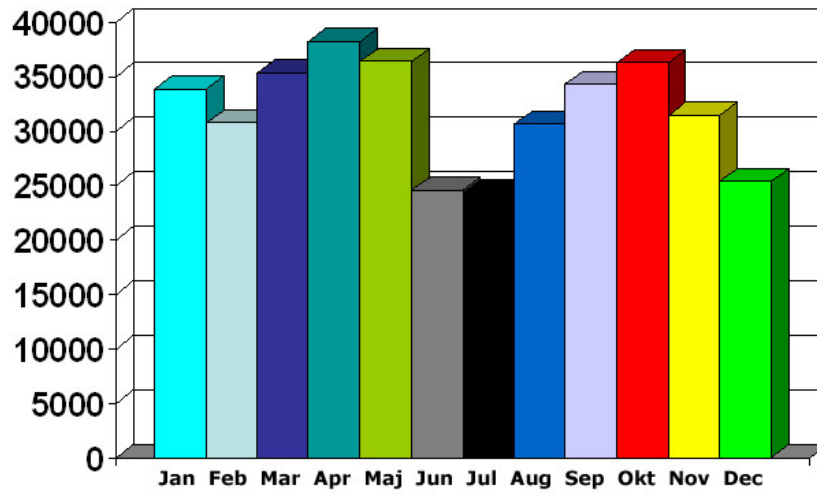
Jägareförbundets hemsida består av sammanlagt drygt 10 000 webbsidor. Antalet unika besökare är över 100 000.

Förbundet lägger stora resurser på att informera allmänheten. Medverkan vid skogs dagar, fältvandringar, mässor, utställningar och liknande aktiviteter är betydelsefulla kanaler för att informera om jakt och viltvård i ett brett perspektiv. Större mässor under året med betydande engagemang har varit Swedish Game Fair på Tullgarn, Fävikens i Jämtland och Bosjökloster med flera. Tillsammans har dessa arrangemang över 100 000 besökare. Cirka 60 guidade turer med 1 568 personer har arrangerats på Öster Malma under fjolåret.

Vilt och Vetande

För hemsidans avdelning Vilt och Vetande noterades 347 406 besök under 2008.

Vilt&Vetande
Antal besök 2008

1.2 Verksamhetsområde Praktisk jakt och förvaltning av viltarter

Mål

- ♦ Kunskapen i praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling är god bland markägare, jakträttshavare och jägare.
- ♦ Myndigheter, markägare, jakträttshavare och jägare erhåller objektiv information och god service i frågor som rör praktisk jakt, viltvård och det jaktbara viltets utveckling
- ♦ Kunskap av hög kvalitet tillhandahålls om praktisk jakt och viltvård vid skydds jakt och andra skadeförebyggande åtgärder.
- ♦ Jaktsäkerheten är hög

Åtterrapporering

Jägareförbundet skall redovisa:

- ♦ hur många och vilka kurser, temadagar och liknande som förbundet anordnat,
- ♦ antalet deltagare vid dessa kurser och temadagar,
- ♦ vilket utbildningsmaterial förbundet tillhandahållit
- ♦ tidsåtgång för rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor,
- ♦ tidsåtgång för arbete med upplysning till myndigheter, mark ägare, och jägare i markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till jakt och viltvård,
- ♦ antalet avgivna yttranden till myndigheter i frågor om skydds jakt, var i landet skydds jakt bedrivs i störst omfattning samt vilka arter som främst är föremål för jakten
- ♦ en kort analys av hur skadebilden har förändras över tiden,
- ♦ hur förbundet har bidragit till ökad integration bland invandrare,
- ♦ hur förbundet verkat har verkat för att intensifiera omfattningen av viltvårdsarbetet i landet,
- ♦ hur förbundet arbetat för en högre jaktsäkerhet,
- ♦ hur förbundet verkat för att minska antalet skadskjutningar i stort samt specifikt vid jakt efter björn,
- ♦ vilka åtgärder som förbundet vidtagit i syfte att reducera användandet av bly i ammunition och att lämpliga miljöåtgärder vidtas vid skjutbanor

Kurser och temadagar

Förbundets utbildningsverksamhet är en växande kärnverksamhet där efterfrågan på olika utbildningar ökar. Totalt rapporteras att 5 214 personer genomgått utbildning under ledning av personal inom ramen för det allmänna uppdraget. I syfte att moderera gränsdragningsproblemen mellan verksamhetsområdena redovisas arbetad tid för genomförande av utbildningar rörande älg under verksamhetsområdet Älgförvaltning, arbete med utbildning rörande eftersök och lydnad för hund under Vilt och trafik samt utbildning i Vilt databasen under Viltövervakningen.

Rapporterade kurser och temadagar	Antal deltagare
Artkunskap	480
Björnjaktsutbildning	478
Björneftersök	102
Eftersök	52
Fällor och fångst	79
Hjort och rådjur	183
Jaktetik	54
Jaktformer	154
Jaktledarutbildning	549
Ledarutbildning eftersök	27
Ledarutbildning lydnad	62
Skytteutbildning	459
Samråd-älgförvaltning	93
Tillvaratagande av vilt	48
Varg, arten och jaktlig organisation	85
Vildsvin	970
Viltvård	367
Viltvårdsområden	241
Viltövervakning	34
Älgförvaltning	697

Förvaltningen av klövvilt och ämnen under samlingsrubriken artkunskap har till övervägande del genomförts som temakvällar.

Rådgivning i praktisk jakt och förvaltningsfrågor

Åtterrporteringspunkten infördes i syfte att reducera gränsdragningsproblem mellan verksamhetsområdena. Åtgärden verkar ha haft ett gott genomslag och för året rapporteras 9 950 timmar under rubriken.

Miljöfrågor och markanvändning

Under rubriken upplysning till myndigheter, markägare och jägare i frågor rörande markanvändnings- och miljöfrågor relaterade till jakt och viltvård rapporteras en insats över 4 704 arbetstimmar.

Skyddsjakt

Förbundet samverkar med andra myndigheter och organisationer vad gäller skydds jakt och skadeförebyggande åtgärder, exempelvis Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, LRF, Polismyndigheterna och Viltskadecenter. Skydds jakt är i dag ett tämligen vitt begrepp som omfattar olika åtgärder för att förhindra skador främst inom jordbruk, djurhållning, skogsbruk, vägtrafiken och på fastigheter.

Insatserna berör en mängd olika arter i en mängd olika situationer. Det kan gälla grävling under ett bostadshus, gäss på badstränder eller i jordbruksgrödor, älg och rådjur i villabebyggelse, olämpliga bäverfördämningar, kronhjorts- och älgskador på skog eller vildsvinsskador i jordbruk och anläggningar. Rådgivningen kan gälla enskilda skydds jaktbeslut eller allmänna skydds jaktbestämmelser. Oftast är rådgivningen också förknippad med råd om hur skador ska kunna förebyggas. För året rapporteras 100 avgivna skriftliga yttranden och utlåtanden till myndigheter i skydds jaktfrågor. De viltarter som berörs är i första hand, grågäss, vitkindade gäss, skarv, och bäver.

Skydds jaktens omfattning, aktuella arter och skadebilden

Skadorna av gäss fortsätter att öka i syd och Mellansverige. Samarbeten mellan Länsstyrelserna, LRF-avdelningar och Jägareförbundet pågår inom flera län för att hitta modeller och samordna skydds jakt och andra förebyggande åtgärder för att minska skadorna. Ökande problem med koncentrationer av kråkfågel i samhällen och städer synes också vara på frammarsch. Under året har Jägareförbundets också varit engagerade för att stödja organisation och samordning vid ett flertal av de skydds jakt som genomförts efter varg.

Erfarenheterna visar att förfrågningarna om förebyggande åtgärder och begäran om skydds jakt ökar när en viltart etablerar sig på nya platser. Detta trots att arten i många fall inte uppfattas som någon större skadegörare i trakter där den varit etablerad under en längre tid. Detta kan ha sin förklaring i att människan fått en annan syn på viltarten och också tagit till sig tekniken för att förebygga skador på ett effektivt sätt.

Integration

En person har projektanställts för att arbeta med frågeställningen. Inledningsvis genomfördes en förstudie vilket resulterade i en projektplan för genomförande av tre delprojekt i landet. Ett av delprojekten har diskuterats med ett antal kommuner för att undersöka möjligheterna till ett senare samarbete mellan projektet, kommunen och berörd krets och länsjaktvårdsförening. Ansökningar om Eu- medel för verksamheten har också tagits fram och lämnats in för beslut.

Viltvård

Projektet *Viltvård för ett rikare landskap* inleddes i februari 2008, då Svenska Jägareförbundet anställde en projektledare och nationellt ansvarig för Svenska

Jägareförbundets viltvårdsarbete. Under 2008 har aktiviteterna huvudsakligen varit inriktade på att ta fram nytt informationsmateriel, som skall kunna användas under 2009-2010, samt att bygga upp en organisation för att kommunicera kunskap om viltvård. Vidare har projektledaren tagit en aktiv roll i den offentliga debatten om inriktningen på den offentliga och privata naturvården, samt behovet av samverkan mellan viltförvaltningen och andra former av markanvändning.

Under 2008 togs åtta viltvårdshäften fram, som skall kunna fungera som stöd för fältpersonalen i deras arbete. Dessutom distribueras häftena gratis som informationsmaterial till jägarkåren och den övriga allmänheten, och kan laddas ned på www.jagareforbundet.se/viltvard.

Så långt har varje häfte tryckts i en upplaga om 14 000 ex, och det kommer att krävas en nytryckning under våren 2009. Parallellt med arbetet med häftena har författarna även skrivit kapitel till en helt ny viltvårdsbok, som kommer att gå till tryck under februari 2009.

Under hösten 2008 förbereddes en kampanjtävling i viltvård. Målsättningen är att samtidigt stimulera jägarkåren till förkovran inom viltvård, och samla in data på hur mycket viltvård som bedrivs. Kampanjtävlingen löper under kalenderåret 2009 och riktar sig till alla jaktlag och markägare. Rapporteringen sker via Internet i ett interaktivt rådgivningsverktyg, för att den som rapporterar även skall kunna få en del kunskaper i viltvård utan att aktivt söka personlig rådgivning.

Minskade skadeskjutningar vid jakt efter björn

Jägareförbundet har under detta år jobbat intensivt med en utvidgad utbildning i syfte att minska antalet skadeskjutningar på björn samt säkerställa djurskyddet vid eftersök på björn. Arbetet har utförts i samråd med Naturvårdsverket och i samarbete med Viltskadecenter, Skandinaviska Björnprojektet, Statens Veterinärmedicinska anstalt och Rovdjurscentret De 5 Stora i Järvsö samt Statens Naturoppsyn från Norge, och djurparkerna Orsa Grönklitt och Junsele samt Namskogan i Norge.

Jägareförbundet har också genomfört en utbildning av fältpersonalen i björnens biologi samt jakt på björn. Utbildningen genomfördes med hjälp av Skandinaviska Björnprojektet. Den personal som utbildats internt har sedan i sin tur genomfört Björnjaktsutbildningar runtom i landet. Viktigt att nämna i detta sammanhang är att utbildningsbehovet varit mycket stort även i södra Sverige vilket gjort att även personalen i Samverkansområde Syd i stor utsträckning genomgått vår interna björnutbildning.

I samarbete med Statens Veterinärmedicinska anstalt togs under våren 2008 en webbaserad övningskjutning på björn fram inom ramen för Webbjaktskolan på

Jägareförbundets hemsida

(<http://www.jagareforbundet.se/webbjaktskolan/default.asp>). Uppskattningsvis cirka 1 miljon "skott" avlossades under årets sista 7 månader mot björnen i webbjaktskolan. I samband med arbetet med björnen i webbjaktskolan gjordes också en total översyn av de skyttefigurer med björn som fanns runt om i landet. En del av de figurer som användes visade sig vara mer eller mindre felaktiga då många var föråldrade och hade sitt ursprung i Nordamerika och gjorda utifrån Svartbjörnens anatomi. Jägareförbundet tog därför fram 2 skyttefigurer för björn, en front- och en sidofigur, som konsekvent används i all vår skytteverksamhet och utbildning från och med 2008. Figurerna erbjuds också allmänheten via Canaxa AB (www.canaxa.se).

Under året reviderades också Björnpasset, ett kombinerat skytteprov och utbildning, där genomfört prov innebär att jägaren får såväl ett intyg som en mindre informationsfolder att ha med ut i skogen på björnjakten. Björnpasset har under året varit en stor succé och materialet har nytryckts vid 3 tillfällen för att möta efterfrågan. Då behovet var mycket större än vad vi kunnat ana och då vapenhandlarnas lager av övningsammunition tog slut i delar av södra Norrland fanns i vissa delar av landet begränsade möjligheter att genomföra Björnpasset. Vår bedömning är dock att mer än 20 000 jägare avlade provet under 2008.

Under sommaren genomfördes i samarbete med Viltskadecenter och Skandinaviska Björnprojektet en ny "Spetskompetensutbildning" av spårhundsekipage för björneftersök och annan verksamhet som kräver spårhundar för björn. I samtliga län där björnar finns i fasta stammar erbjöds Länsstyrelsen att nominera ett ekipage och Jägareförbundets länsförening att nominera ett ekipage. 11 ekipage bedömdes ha så god kompetens efter genomförd utbildning att vi kunde rekommendera dem för praktisk användning av jägare och Länsstyrelser. Ekipagen finns redovisade bland annat på vår hemsida (<http://www.jagareforbundet.se/docs/bjorneftersoksekipage2008.xls>). Utbildningen utvärderades av Skandinaviska Björnprojektet med mycket goda omdömen. Rapporten finns att hämta på: http://www.viltskadecenter.se/images/stories/Publikationer/sporing_av_bjorn.pdf

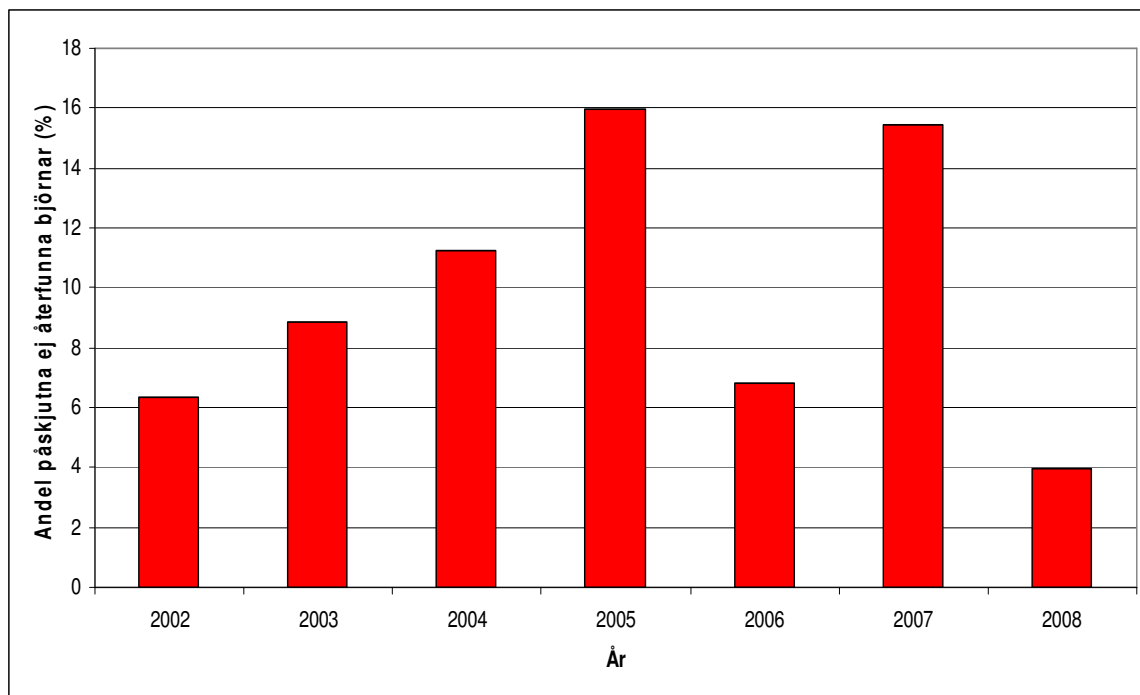
Tillsammans med Naturvårdsverket reviderades under våren 2008 broschyren Björnmöten (<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-8331-1.pdf>). Broschyren samt en kort information, "Tänk björn", om Björnpasset, Björnjaktsutbildningen samt eftersöksutbildningen bifogades 2008 års jaktkortsutskick vilket vi bedömer haft mycket gott genomslag och effekt i jägarkåren.

Under året inleddes också en total översyn av de hägntester för björneftersökshundar som Jägareförbundet genomfört sedan 1997. Översynen har bland annat inneburit ett antal möten samt konferenser med inblandade

djurparker och domare som dömer testerna. Som ett resultat av dessa övningar färdigställdes under slutet av året en enkät som går ut till drygt 700 ekipage som testat hund i någon av testanläggningarna. Resultaten bearbetas under 2009.

Under året har också en lång rad informationsmöten tillsammans med Länsstyrelser samt Rovdjurscenter genomförts. Vidare har Jägareförbundet i samarbete med Naturvårdsverket tagit fram nya blanketter för skytten och eftersöksekipaget att fylla i vid eftersök på björn, i syfte att samla bättre underlag för framtida insatser.

Jägareförbundet avser att återrapportera detta uppdrag i samarbete med Naturvårdsverket under en särskild konferens våren 2009. Preliminära siffror indikerar dock att satsningen haft avsedd effekt då andelen påskjutna, ej återfunna, björnar minskat väsentligt.

Diagrammet visar antalet påskjutna, ej återfunna björnar åren 2002-2008

Säkrare jakt och minskande antal skadskjutningar

Jägareförbundet ser ett minskande antal skadskjutningar som den enskilt viktigaste jaktetiska frågan. Förutom jägarens omdöme, ett välinskjutet vapen och rätt ammunition är regelbundet träningskytte den faktor, som har störst inverkan på risken för skadskjutning. Utöver förbundets löpande engagemang i frågan, bland annat genom utbildning av skytteinstruktörer och samverkan med

jaktskyttebanor, startade förbundet 2007 projektet "*Säkrare Jakt*". Projektet syftar till att öka säkerheten under jakt.

Bland annat har följande genomförts:

Informationspaket till skjutbanor respektive jaktkretsar (samt all personal och länsförbundsstyrelser) producerades och distribuerades under våren 2008.

Paketet, i upplagor om cirka 750 respektive 450, innehöll information kring ökad säkerhet och behovet av ökat träningsskytte. I paketet fanns även information om björnjakt, eftersök på björn samt björnpasset. All information i de bägge paketen finns tillgänglig på hemsidan www.jagareforbundet.se, under rubriken "*Säkrare Jakt*", för läsning, nedladdning och utskrift.

En *skjutbaneinventering* genomfördes och information om banornas läge, tillgänglighet med mera finns på hemsidan. En genomgång med alla *skjutinstruktörer* genomfördes på Öster Malma i syfte att aktivera träningsskyttet ytterligare samt sprida budskapet om bättre förberedelser, säkrare jakt och minskande antal skadskjutningar.

Produktion av *filmen Säkrare Jakt* slutfördes våren 2008. Filmens innehåll är tredelat: ett "spelavsnitt", med scener som väcker diskussion och eftertanke och som handlar om jaktetik och -säkerhet, ett avsnitt om kulvapen och ett om hagelskytte. De senare avsnitten innehåller information kring förberedelser, träningsskytte och säker vapenhantering. Filmen är en dryg timme lång och har distribuerats till samtliga jägare i Sverige (via jaktkorts- och medlemsregister). Intresset för filmen är stort också från våra nordiska grannländer.

Projektet *Säkrare jakt* presenterades, under 2008, vid åtskilliga jägarmöten runt om i landet samt vid möten med berörda myndigheter och organisationer.

I december 2008 påbörjades slutundersökning av projektet och siffror ger vid handen ett mycket gott resultat vad avser bland annat ökad kunskap om problemet skadskjutningar.

- hela 94 procent av jägarkollektivet har tagit del av projektinformation.
- attityden har förbättrats. 72 procent mot tidigare 61 anser att problemet skadskjutningar måste åtgärdas.

Bly i ammunition

I samband med projektet *Säkrare jakt* har förbundet såväl den framtagna filmen som i berörda folder dels informerats om gällande blyhagelförbud och dels rekommenderat att överväga blyfri ammunition även i övriga sammanhang när sådan finns tillgänglig. Vidare har en särskild folder om miljöfrågor i anslutning

till jaktskyttebanorna tagits fram där bl.a. blyproblematiken och lämpliga åtgärder belyses.

Förbundet har även initierat och med medlemsfinansierat en kunskapssammanställning om riskerna med sekundärförgiftning av bly i ammunition. Förbundet informerade om resultatet av denna rapport vid en särskild överläggning om bly på miljödepartementet strax före nyår.

1.3 Viltövervakning

Mål

- ♦ Kunskapen om det svenska jaktbara viltets tillstånd och utveckling är god.
- ♦ En fullgod avskjutningsstatistik som täcker hela landet finns för samtliga jaktbara viltarter

Åtterrappporteringskrav

- ♦ redovisa avskjutningsstatistik årligen för samtliga jaktbara viltarter, samt uppge Hur denna statistik har kvalitetssäkrats,
- ♦ redovisa förbundets uppskattningar av vilttäthet för samtliga jaktbara viltarter
- ♦ beskriva de jaktbara stammarnas utveckling i korthet

Avskjutningsstatistik och de jaktbara stammarnas utveckling redovisas i bilagan Viltforum som översändes senare

Viltdata - en portal där man kan lämna och hämta information om de jaktbara viltstammarna.

Viltdata har under året fortsatt att utvecklats för att:

- Främja jägarkårens rapportering från jakten
- Brett nå ut med information om viltstammarnas tillstånd och utveckling
- Belysa värdet av att lämna uppgifter från jakten, till underlag i förvaltning och övervakning av vilt
- Vara nationellt och faktabaserat.

Teknisk utveckling under 2008

Vidareutvecklingen av Viltdata har under året huvudsakligen inriktats mot två mål. Dels att främja inrapportering, och som en följd därav skapa stort underlag till viltförvaltning. Dels att underlätta informations- och kommunikationsflödet bland jägarkåren.

För viltförvaltningen viktiga uppgifter som kan hanteras i Viltdata:

Älg- och rovdjursobs

Avskjutning av alla jaktbara viltarter

Slaktvikter (älg)

Ålderssammansättning (älg)

Reproduktionsdata (älg)

Hornutveckling (älg)

Övrig avgång älg (trafik, stora rovdjur m.m.)

Länsstyrelsens register över älgjaktsområden

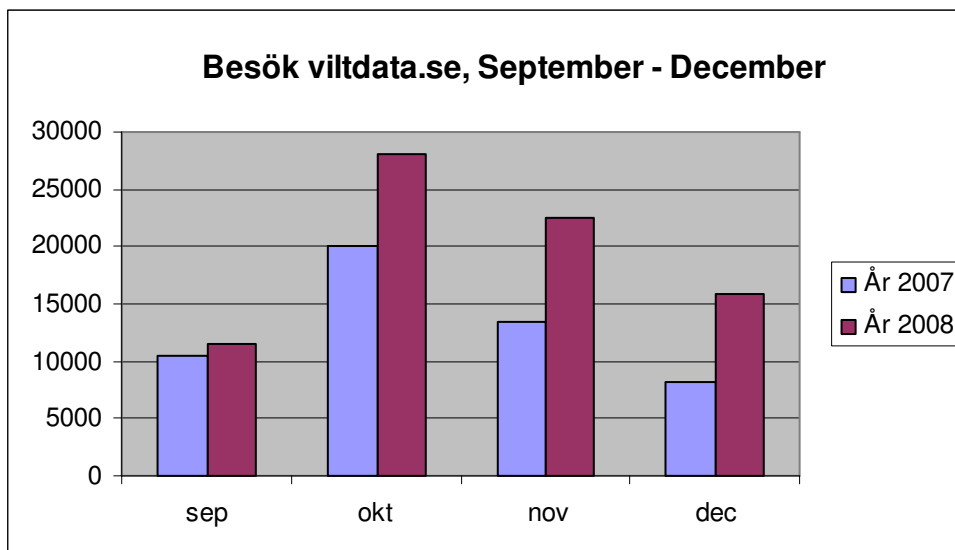
Anmälan om älgjaktresultat till länsstyrelsen

Publika sammanställningar på inrapporterat material

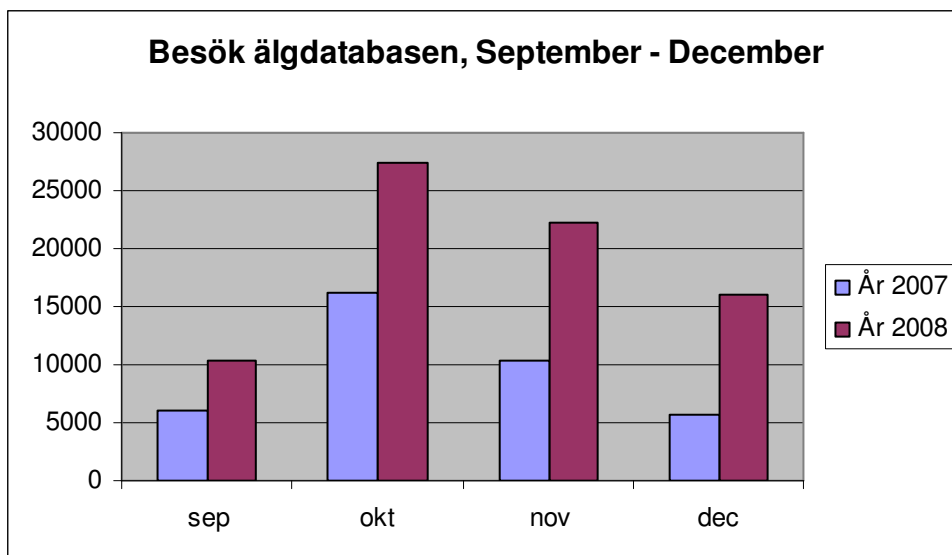
Uppbyggnad och funktioner för underlättande av informations- och kommunikationsflöde:

- Publik webbportal med egna sidor för alla län samt deras indelning i älgvårdsdistrikt
alternativt Viltförvaltningsområden
- Länkfunktion som främjar besök till hemsidor relevanta för viltförvaltningen
- Kommunikation av jaktlagens tilldelning alternativt avskjutningsmål
- Kontaktuppgifter till rapportörer och jaktledare
- e-postfunktion - utvalda grupper användare kan nås för inbjudningar och påminnelser etc.
- Meddelanden - ansvarig för jaktområde kan exempelvis kommunicera gemensamma regler med ingående jaktlag

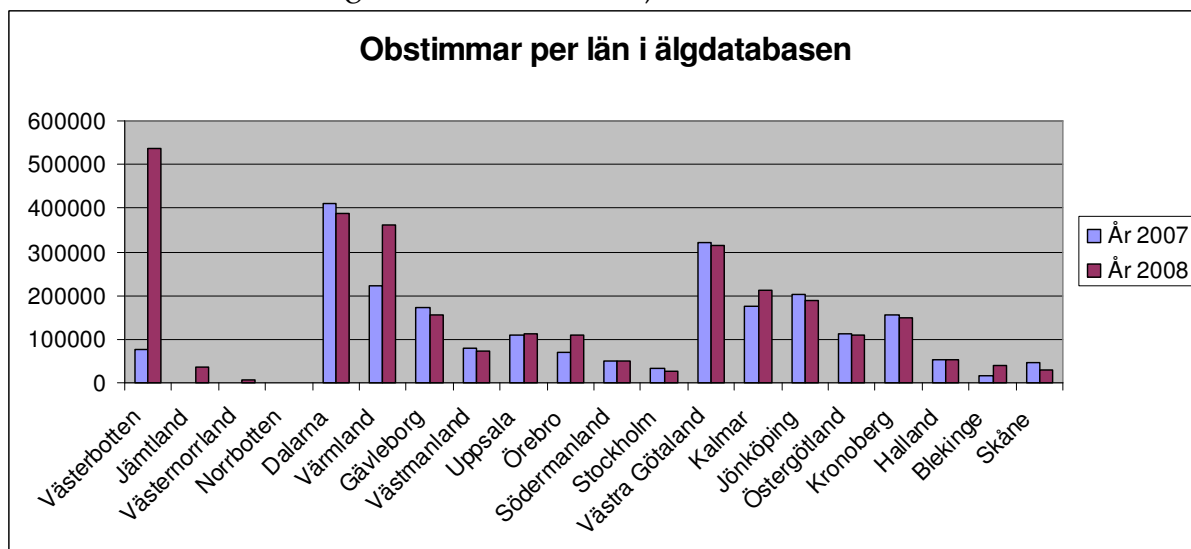
Användningen av Viltdata har ökat under året och avtrycken från ökad användning av systemet är flera.

Besöksfrekvensen till portalen har ökat jämfört med år 2007

Besöksfrekvensen till älgdatabasen har ökat jämfört med år 2007

Mängden rapporterade älgobservationer till älgdatabasen har ökat från ca 2,2 till 3,0 miljoner obstimmar mellan åren 2007 och 2008.

Omvärldskontakter

För att nå ambitionsnivån med Viltdata söker Jägareförbundet aktivt efter samarbete och lämpliga rutiner tillsammans med de myndigheter, universitet och organisationer som berörs av Viltdata. Under året har två möten genomförts med Viltdata:s externa referensgrupp (representerade är länsstyrelser, Naturvårdsveket, Skogsindustrierna, Skogsstyrelsen, Sveaskog och LRF). Därtill har ett flertal möten genomförts med andra berörda intressenter och organisationer, bland annat länsstyrelser samt företrädare för liknande datasystem.

1.4 Verksamhetsområde Älgförvaltning

Mål

- ♦ En väl sammansatt älgstam i balans med betestillgången har uppnåtts genom att älgförvaltningsarbetet stöds och samordnas strategiskt och operativt på lokal nivå
- ♦ Rovdjurens älguttag beaktas i förvaltningsarbetet

Åtterrapporering

- ♦ vilka åtgärder som förbundet vidtagit i fråga om att samordna och stödja älgförvaltningsarbetet på lokal nivå
- ♦ de lokala samråd som hållits och vilka organisationer som deltagit vid samråden samt
- ♦ förbundets riktlinjer för hur rovdjurens älguttag skall beaktas i förvaltningsarbetet

Åtgärder för att stödja älgförvaltningsarbetet på lokal nivå

Den satsning på kompetenshöjning av egna tjänstemän som genomförts årligen sedan 2005 fortsatte. En utbildningsomgång omfattande två dagar har genomförts med i stort sett samtliga tjänstemän. Utbildningen besöktes bland annat av älgutredaren Maria Norrfalk som diskuterade utredningen och lyssnade till föredrag om älgsituationen i landets olika delar.

Vid kretsars eller länsföreningars möten har föreläsningar om älgförvaltning, foderdynamik/älgskador eller kronhjortsförvaltning genomförts vid cirka tio tillfällen. Dessutom har liknande föreläsningar hållits för olika grupper vid Öster Malma, vid flera tillfällen på engelska.

Jägareförbundet deltar aktivt i ett antal forskningsprojekt, med praktisk eller vetenskaplig prägel. Som exempel kan nämnas forskningsprogrammen vid SLU i Umeå: *Adaptiv förvaltning av vilt och fisk* respektive *Vilt och Skog*. Vidare det av Jägareförbundets forskningstjuga finansierade projektet *Sydälg* som påbörjats under året.

Under året har arbetet i de lokala och regionala skogliga sektorsråden kommit igång på allvar. Råden är Skogsstyrelsens forum för diskussioner kring de skogliga sektorsmålen. Svenska Jägareförbundet finns representerade i de flesta råden. Under året har tre möten hållits med Jägareförbundets representanter i de regionala och centrala sektorsråden. Den 4 – 5 april genomfördes en konferens på

Öster Malma, där cirka 40 av Jägarförbundets representanter i de lokala sektorsråden deltog.

Under året har också den nya utredningen kring älgförvaltning startat med landshövding Maria Norrfalk som utredare. Jägarförbundet deltar med en representant i den expertgrupp som knutits till utredningen. Under 2008 har expertgruppen haft ett möte, Jägarförbundet har dessutom träffat utredaren vid två ytterligare tillfällen.

Rapporterade åtgärder på lokal nivå

- Analys och förmedling av avskjutningsresultat
- Analys och distribution av olika inventeringsresultat
- Utbildning och information till samrådsgrupper
- Möten med jaktvårdskretsarna för avstämning av samrådsförfarandet
- Omfattande samverkan med Länsstyrelsernas handläggare för utveckling av förvaltningsfrågorna
- Förberedelser och medverkan vid viltvårdsnämndernas sammanträden
- Initiering, planering och genomförande av utbildning och information till viltvårdsnämnder
- Samverkan med viltvårdsnämndernas parter för bildande av förvaltningsområden i länen
- Samverkan med viltvårdsnämndernas parter för att formulera gemensamma övergripande målsättningar på länsnivå
- Sammanställning och redovisning av samrådsförfarandet
- Stöd vid bildande av älgskötselområden
- Stöd vid formuleringen av älgskötselområdenas skötselplaner
- Stöd vid samordning av avskjutningsstrategier
- Stöd för att organisera spillningsinventering
- Stöd vid lösande av konflikter runt älgjakten

Lokalt samråd

Under 2008 har det genomförts 295 lokala samråd (289 lokala samråd år 2007) med ett totalt deltagande om 2 213 personer (2 032 personer 2007). Jägarnas representanter (Jaktvårdskretsen, Jägarnas Riksförbund, och älgskötselområden) var sammanlagt 1 239 personer, det vill säga 4,2 deltagare per samråd (3,7 deltagare 2007). Icke jägare (markägarrörelsen, storskogsbruket, skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun, polis och vägverk) var sammanlagt 974 personer, det vill säga 3,3 deltagare per samråd (3,3 deltagare 2007).

Övriga fakta om genomförda lokala samråd 2008 framgår av bilaga.

Ett möte har även hållits med Skogsstyrelsen för att diskutera hur kvaliteten på underlaget till de lokala samråden kan ökas. Mötet hölls på Öster Malma 2008-03-

18. Skogsstyrelsen har inte någon ambition att ta fram operativt användbara data för viltförvaltningen på lokal nivå. Deras uppdrag är istället att se hur skogspolitiken efterlevs. Därefter diskuterades kvalitetsförbättrande åtgärder för såväl skogliga data (foderprognoser, skadeinventeringar) som jaktliga data (älgobs, inventeringar).

Beaktande av rovdjurens älguttag i förvaltningsarbetet

I den handlingsplan för älg som antogs av Jägareförbundets styrelse i juni, finns riktlinjer för hur rovdjurens uttag av älg bör beaktas i förvaltningsarbetet.

1.5 Verksamhetsområde Vilt och trafik

Mål

- ♦ Minska lidandet för trafikskadat vilt genom att tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage

Åtterrapporering

- ♦ förbrukade medel för att tillhandahålla uppdaterade listor med eftersöksekipage för trafikskadat vilt samt
- ♦ förbrukade medel för utbildning av eftersöksekipage

Arbetet med Vilt & Trafik

Jägareförbundet har även detta år bistått regeringen avseende ansvarsförhållanden, regelverket och ersättningssystem för viltolyckseftersök. Förbundet deltar aktivt i arbetet inom Nationella viltolycksrådet i frågor omkring förebyggande verksamhet samt effektivisering av viltolycksorganisationen.

Under året har också Jägareförbundet vid såväl möten som i remisser bistått Banverket med att organisera och bygga upp en fungerande organisation för eftersök även efter viltkollisioner med spårbunden trafik.

Under året fortsatte förbundets projekt "Utvärdering av nya träningsmetoder för framgångsrikare eftersök vid jakt och trafikolyckor". Målsättningen med projektet är att förbättra andelen framgångsrika eftersök genom att prova ut en ny träningsmetod för spårhundar. Den övergripande ambitionen är att förbättra utbildningen av eftersökshundar och därmed öka antalet duktiga eftersöksekipage inom den nationella viltolycksorganisationen (<http://www.jagareforbundet.se/eftersoksprojek/default.asp>).

En fortlöpande samverkan med Svenska kennelklubben och samtliga jakthundsklubbar avseende eftersöksverksamheten har skett under året. Ämnet var ett av flera huvudteman vid en särskild överläggning med jakthundsklubbar under våren.

Antalet polisrapporterade viltolyckor 2006, 2007 och 2008

Viltslag	Viltolyckor 2006	Viltolyckor 2007	Viltolyckor 2008
Älg	4 957	4 635	5118
Hjort	602	670	916
Rådjur	27 706	28 243	30 982
Vildsvin	1 020	1 583	2 464
Stora rovdjur	39	35	43
Summa	34 324	35 166	39 523

Antalet viltolyckor har ökat vad gäller samtliga viltslag under året. Orsakerna till detta är oklara och många samverkande faktorer bidrar säkert till denna situation. Särskilt alarmerande är dock ökningarna av vildsvin, hjort och stora rovdjur som ställer nya och ökade krav på eftersöksorganisationen. Flocklevande vilt samt potentiellt farliga vilt som vildsvin och stora rovdjur gör att en översyn av organisationen är nödvändig. Vidare ställer detta nya krav på vår utbildning och även implementerandet av resultaten från den pågående forskningssatsningen vad gäller träningsmetoder för eftersökshundar.

Upprättande av uppdaterade listor för trafikskadat vilt

Arbetet med att organisera det inledande arbetet med framtagande av listor över eftersöksekipage som har förutsättningar och intresse av att genomföra eftersök på uppdrag av polisen är genomfört sedan länge. Den uppdatering som nu sker görs på flera håll i landet av arvoderade ledare eller på helt ideell basis. Personalens engagemang har i stor utsträckning ersatts av andra resurser och arbetet idag inskränker sig ofta till ett antal möten med kretsarnas ansvariga för verksamheten.

Antal eftersöksekipage och kontaktmän samt i vilken grad jägarna nyttjas baserat på uppgifter från länsansvariga poliser. (Uppgifterna avser 2006. Då uppgifterna till viss del är en uppskattning och förändringen från år till år är liten redovisas här samma siffror som i fjol.)

Län	Antal eftersöksjägare/ kontaktmän	Jägarna nyttjas
Stockholm	380	90%
Uppsala	130	90%
Södermanland	200	94%
Östergötland	220	75%
Jönköping	450	98%
Kronoberg	225	95%
Kalmar	240	85%
Gotland	11	100%
Blekinge	200	98%
Skåne	248	80%
Halland	200	80%
Västra Götaland	?	90%
Värmland	400	95%
Örebro	250	70%
Västmanland	300	84%
Dalarna	1050	90%
Gävleborg	160	100%
Västernorrland	190	?
Jämtland	200	100%
Västerbotten	300	?
Norrbotten	350	?

Summa	5 704	90 %
-------	-------	------

5 704 jägare tas i anspråk av polis enligt uppgift i 90 % av de viltrafikolyckor som anmäls till länskommunikationscentralerna (LKC). Under 2008 rapporterades drygt 39 500 viltolyckor vilket innebär att jägarresursen tas i anspråk i uppskattningsvis över 35 000 gånger/år.

Utbildning av eftersöksekipage.

Förbundet har under året fortsatt satsningen på ny- och vidareutbildning av länsinstruktörer för eftersöksutbildning. Instruktörerna utbildar och stödjer ledare för den lokala verksamheten runt om i länen. För att kvalitetssäkra utbildningarna genomförs årliga fortbildningar för instruktörerna. I dagsläget finns ett 60-tal länsinstruktörer och planeras att utbilda ytterligare 40 stycken innan behovet är helt fyllt.

För stöd och utbildningssatsningar rapporterar personalen 1079 arbetstimmar.

1.6 Yrkesmässig utbildning

Generella mål

- ◆ Kompetensen hos landets yrkesjägare är hög
- ◆ Tillgången på utbildade yrkesjägare är i nivå med behovet
- ◆ Utbildningen är objektiv och förmedlar därmed olika synsätt på jakten och viltvården i landet.

Åtterrapporering

- ◆ vilken yrkesmässig jägarutbildning som bedrivits under året i korthet
- ◆ antalet studerande som antagits till utbildningen och antalet som tagit examen
- ◆ vad förbundet gör för att yrkesjägare skall erhålla adekvat fortbildning inom yrket

Svenska Jägareförbundet har det övergripande ansvaret för att driva och utveckla den yrkesmässiga utbildningen på jaktens och viltvårdens område. Sedan 1947 har förbundet bedrivit yrkesmässig utbildning inom jakten och viltvården på Jägareförbundets fastighet Öster Malma i Södermanland. Den yrkesmässiga utbildningen är en viktig del i förbundets mål att upprätthålla och utveckla Öster Malmas status som Sveriges ledande centrum för utbildning inom jakt och viltförvaltning.

Nuvarande yrkesmässiga utbildning sker i nära samarbete med Sveriges Yrkesjägarförening och i nära kontakt med Jordägareförbundet. Utbildningen är fyra och ett halvt år och består av både teori och praktik. Under fyra år utförs praktik på platser godkända av Sveriges Yrkesjägarförening. Den avslutande teoridelen som är sex månader lång är förlagd till Öster Malma. Utbildningen bedrivs vart tredje år med ca 15 elever per gång. Nästa utbildning genomförs januari-juli 2009.

Utbildningen ger teoretiska kunskaper om jakt, viltvård, jaktledning, etik i jakten, eftersök av skadat vilt, samhällets organisation och struktur kring de jaktliga frågorna m.m. För att få behörighet och examineras som viltmästare måste alltså eleven genomgå den teoretiska utbildningen på Öster Malma. Erfarenheten visar att nuvarande utbildningsvolym väl motsvarar marknadens behov då i stort sett alla utexaminerade viltmästare får anställning i paritet med utbildningens innehåll.

Under året har schemaläggning, pedagogisk utveckling och framtagning av nytt undervisningsmaterial varit väsentliga arbetsuppgifter. En utvärderingsenkät sändes ut till alla som gick Viltmästarkurserna 2003 och 2006. Svaren låg till grund för vissa smärre förändringar av innehållet i kursen.

Ett elevprov genomfördes i februari och alla sju eleverna blev godkända. För de yrkesjägare som är handledare anordnade Svenska Jägareförbundet i samarbete med Sveriges Yrkesjägarförening en handledarutbildning i maj. Målet är bl.a. att göra jaktelevs tiden mer likvärdig oavsett vilka elevplatser man varit på samt att följa upp elevsynpunkter och utveckla handledarskapet. Temat i år var information och kommunikation.

En elevutbildning genomfördes på Öster Malma. Jaktelever som klarat elevprovet erbjöds plats och 16 elever deltog i dagarna tre. Utbildningen ger eleverna en grundkunskap i artkännedom rörande främst växter och fåglar.

Svenska Jägareförbundet och Sveriges Yrkesjägarförening genomförde ett "antagningsmöte" där 14 elever togs ut till Viltmästarkursen 2009.

Öster Malma den 12 mars 2009

Torsten Mörner
Förbundsordförande

Håkan Weberyd
Generalsekreterare

Stockholm den 25 mars 2009

Dag von Schantz
Av regeringen
utsedd revisor

Anders Engström
Auktoriserad revisor

Göran Sandberg

Av årsstämman
valda revisorer

